

Uppliv det vackra Bornsjöområdet



Salems
kommun



En naturupplevelse runt knuten

Salems kommun är en grön och historiskt rik kommun. I Bornsjöområdet, som är en stor grön oas, finns många minnesmärken från kommunens historia. Här kan du möta runstenar, rester av fornborgar och bronsåldersrösen i närheten av de gamla gårdarna, som Bergaholm, Vällinge och Fågelsta.

Bornsjöns reservat är ett av stockholmsregionens vackraste naturområden. Redan på 1300-talet nämns området i rullorna, men de många fornlämningarna visar på en mycket äldre bebyggelse. 1995 blev området ett naturreservat som sträcker sig in i tre kommuner, Salem, Botkyrka och Södertälje.

En unik miljö nära Stockholm

I Bornsjöområdet ligger de kulturhistoriska sevärdheterna tätt intill ostörd natur med ett rikt djurliv med rådjur, älg, vildsvin och skogsfågel. Området kring Bornsjön har fina leder i vackert skogslandskap som inbjuder till trevliga och sköna promenader. Det tillhör en av Stockholms så kallade gröna kilar, Bornsjökilen, med riksintresse för friluftslivet.

I den här broschyren berättar vi om intressanta utflyktsmål i Bornsjöområdet.



- A** **Skårbydammen** är en återskapad våtmark. Här häckar ett stort antal vanliga och ovanliga fåglar, bland annat kricka, svarthakedopping, knölsvan, gräsand, tofsvipa och smådopping. Detta har blivit ett mycket populärt utflyktsmål för fågelskådare.
- B** **Hemvärnets stridsskola vid Vällinge** invigdes 1943 med huvuduppgiften att utbilda befäl för tjänstgöring under krigsförhållanden. Här finns ett hemvärnsmuseum och anläggningar som ligger i vacker natur. Vällinge bruksherrgård med omgivning har haft stor historisk betydelse för trakten med många verksamheter genom åren. Herrgården uppfördes i mitten av 1700-talet.



Salem har mängder av miljöhjältar.

Våra kunder.

Fjärrvärme är ett bra sätt att värma upp din fastighet ur miljöhänseende. Ju fler som använder fjärrvärme, desto större blir den totala miljövinsten.

Vår fjärrvärme produceras nästan uteslutande med förnybara bränslen som biobränsle och returbränsle, det vill säga utsorterade byggrester som inte kan återanvändas i samhället.

Det är kretsloppstänkande på riktigt.

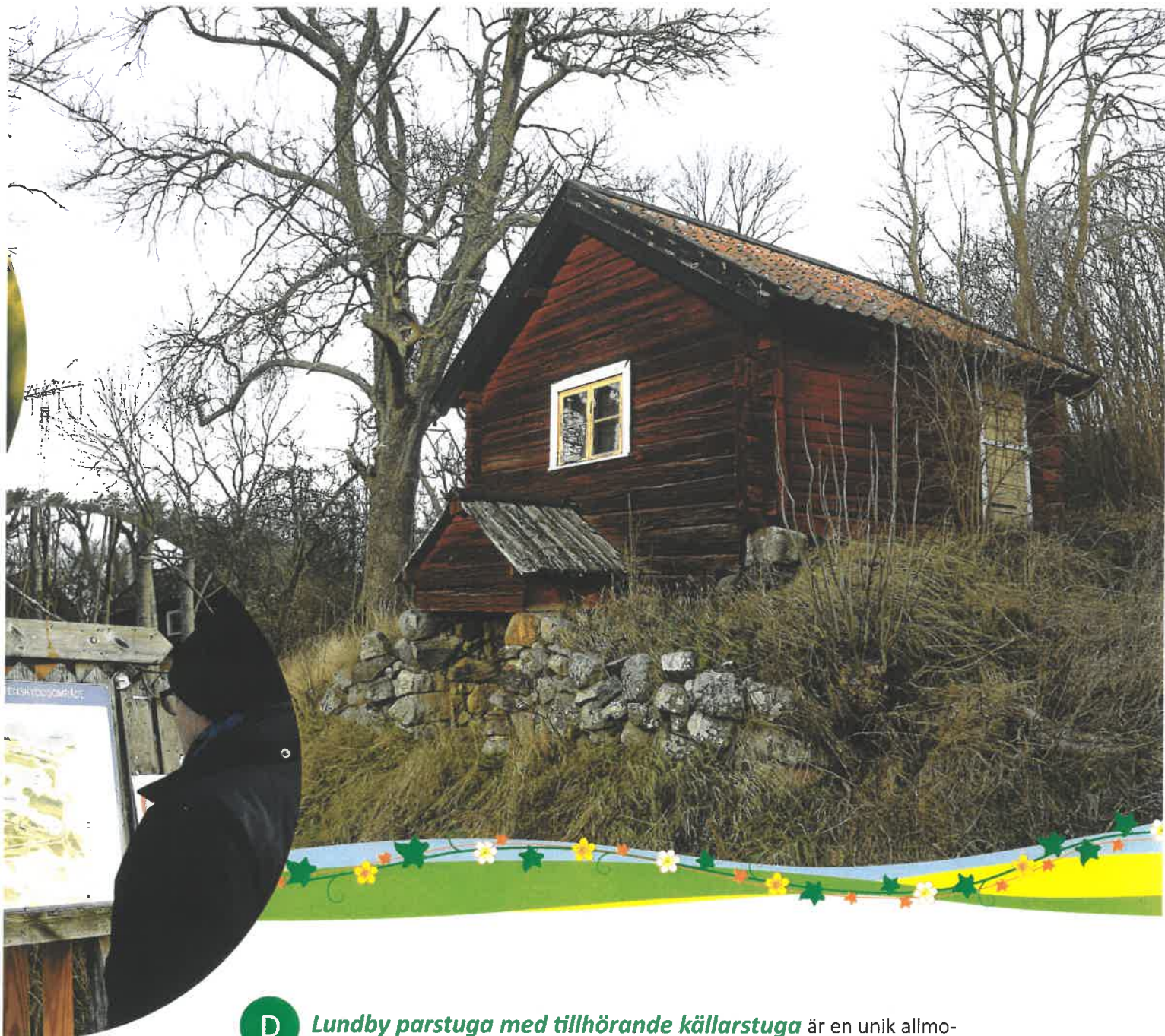
Ring oss gärna på 08-534 705 00



C *Bornsjön är en viktig vattentäkt och en vacker plats.* Den ligger norr om E4/E20 i Salems landsbygdssdel med Bornsjöbygden och Mälarstranden. Bornsjön har en yta på 670 ha och ligger norr om Salems. Sjön är en utpräglad förkastningssjö, dvs djup och näringsfattig, som ligger i ett kuperat sprickdalslandskap. I sjön finns sex mindre öar och sjöytan ligger elva meter över havsytan vid normalvattenstånd. Två stora halvöar, Männö och Bornö, delar in sjön i tre delbassänger med grundare trösklar emellan. Vattnet är skyddat, så du får inte röra det.

Stockholms enda reservvattentäkt

År 1899 föddes planerna på ett nytt vattenverk i Norsborg som skulle ta sitt råvatten från Bornsjön. Norsborgs geografiska läge i Mälaren var också fördelaktigt eftersom området inte påverkades av saltvatteninträngning från Östersjön. 1904 stod vattenverket klart och man kunde börja pumpa vatten till reservoaren vid Trekanten och vidare till stadens invånare. 1909 planerades en kraftig utbyggnad av Norsborgsverket. 1923 var behovet av råvatten så stort att man beslöt att ta råvatten från Mälaren och låta Bornsjön bli Stockholms enda reservvattentäkt. Anledningen var att Bornsjön hade en bra vattenkvalitet och låg i ett område med stora mängder grundvatten. Eftersom området runt sjön till stora delar var obebyggt och låg relativt nära Stockholm var det geografiska läget optimalt.



D *Lundby parstuga med tillhörande källarstuga* är en unik allmogebyggnad. Huvudbyggnaden är en av de bäst bevarade stugorna i Stockholmsområdet. Källarstugan, som består av ett rum samt källare, ligger alldeles intill och även den är knuttimrad och rödfärgad.

Rätt råd kan vara skillnaden mellan en bra dag och en dålig dag.

Varje arbetsdag har tillfällen då allt kan vända. En bra dag blir plötsligt sällsynt dålig. Det kan hända alla, oavsett om du är hantverkare, servicetekniker eller industriarbetare. Ibland beror det på hur du är utrustad, och att du inte fått rätt råd vid inköpet.

Det är där TOOLS kommer in. Vårt arbete går ut på att ställa rätt frågor, så att vi kan rekommendera rätt produkter från vår ojämförbart långa lagerhylla. Allt för att våra kunder ska kunna undvika de dåliga dagarna på jobbet.

TOOLS är en stark leverantör av industriförnödenheter och en viktig samarbetspartner till Salems Kommun.

Vi finns på:
Wedavägen 17 i Södertälje, Västbergavägen 24 i Västberga och Hudiksvallsgatan 4 i Stockholm City
Besök gärna vår e-handel, online.tools.se

TOOLS

Mälaren

Jungfrulund

Fågelsången

Bockholmssättra

Per-Larsbo

Flaggstångsberget

K

Vitsand

Bornhuvud

Salems Golfklubb

Högantorp Golfklubb

Högantorp

Falkenbergsgården

Kvarndammen

Lussebo

Malmängen

Torpa

Ålgbacken

Svalången

Solvärsboda

M

Lindängen

Solliden

Bergåsa

Ladvik

Lindesborg

Fornby

SÖDERTÄLJE
KOMMUN

Stogslund

Solbacken

Sved

Lillsved

Strålsnäs

Tälby

Hjämsättra

Fridshäll

Västergården

Tälbydammen

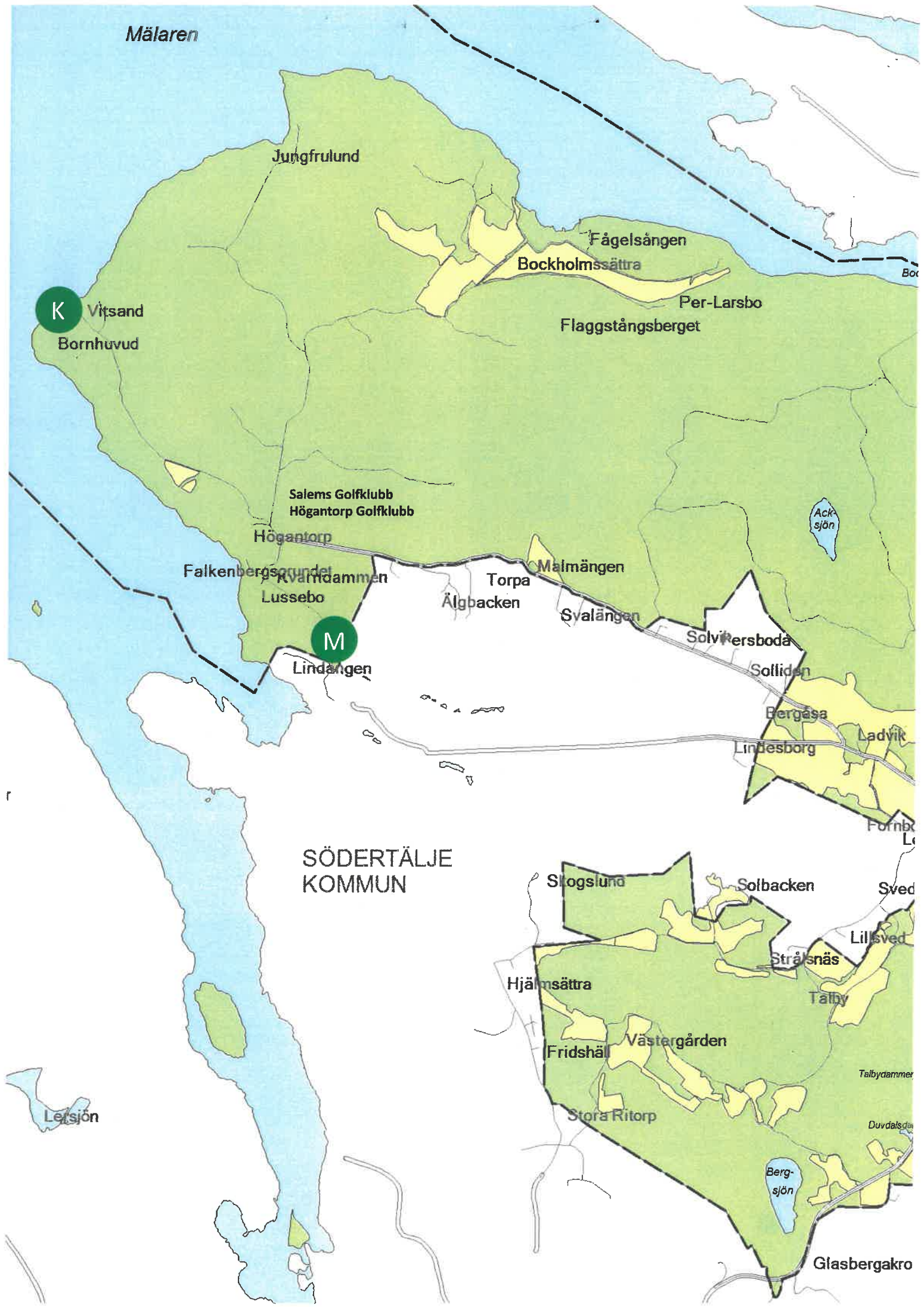
Stora Ritorp

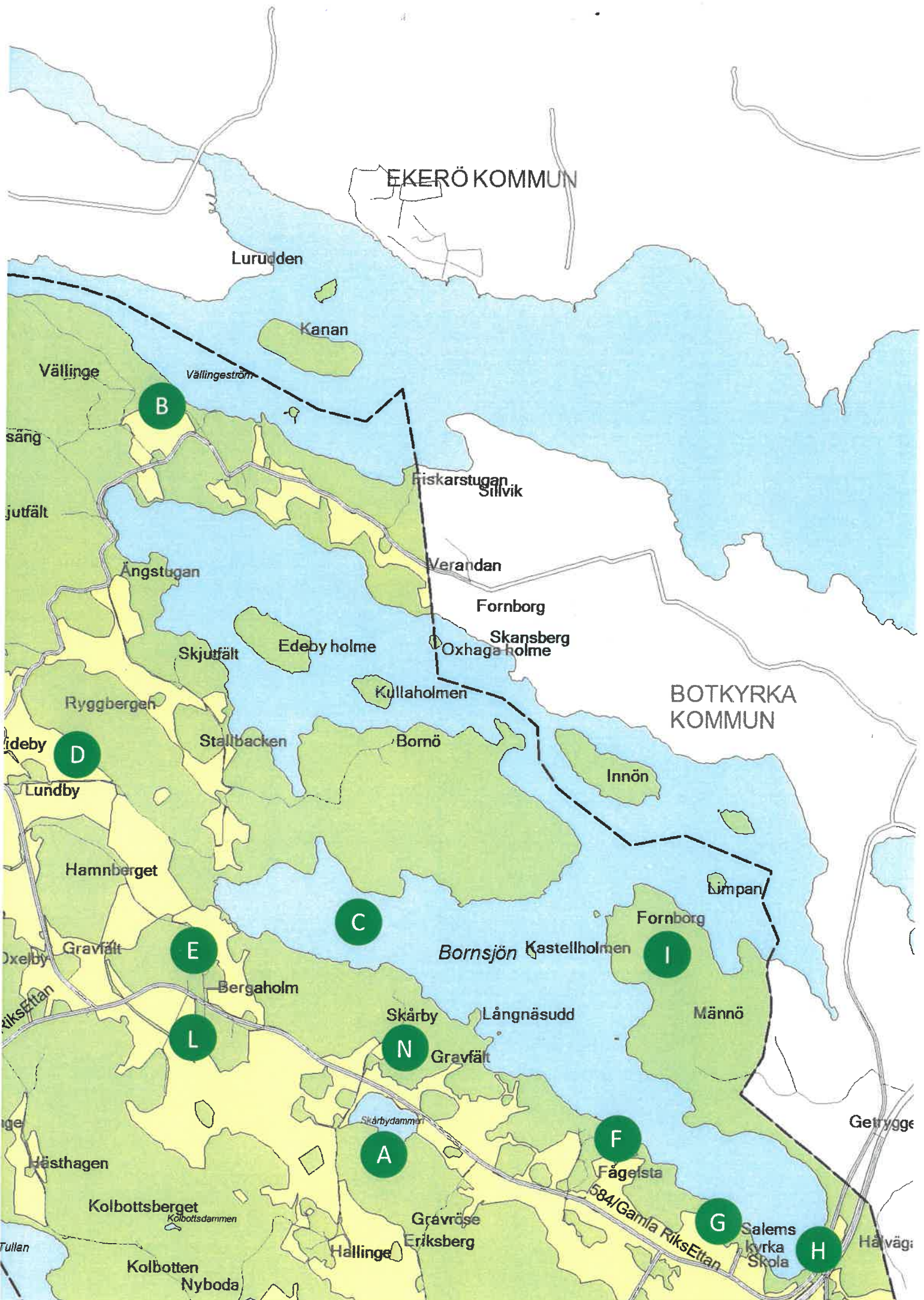
Bergsjön

Duvålsdammen

Lejsjön

Glasbergakro





EKERÖ KOMMUN

BOTKYRKA
KOMMUN

B

D

E

L

C

N

A

F

G

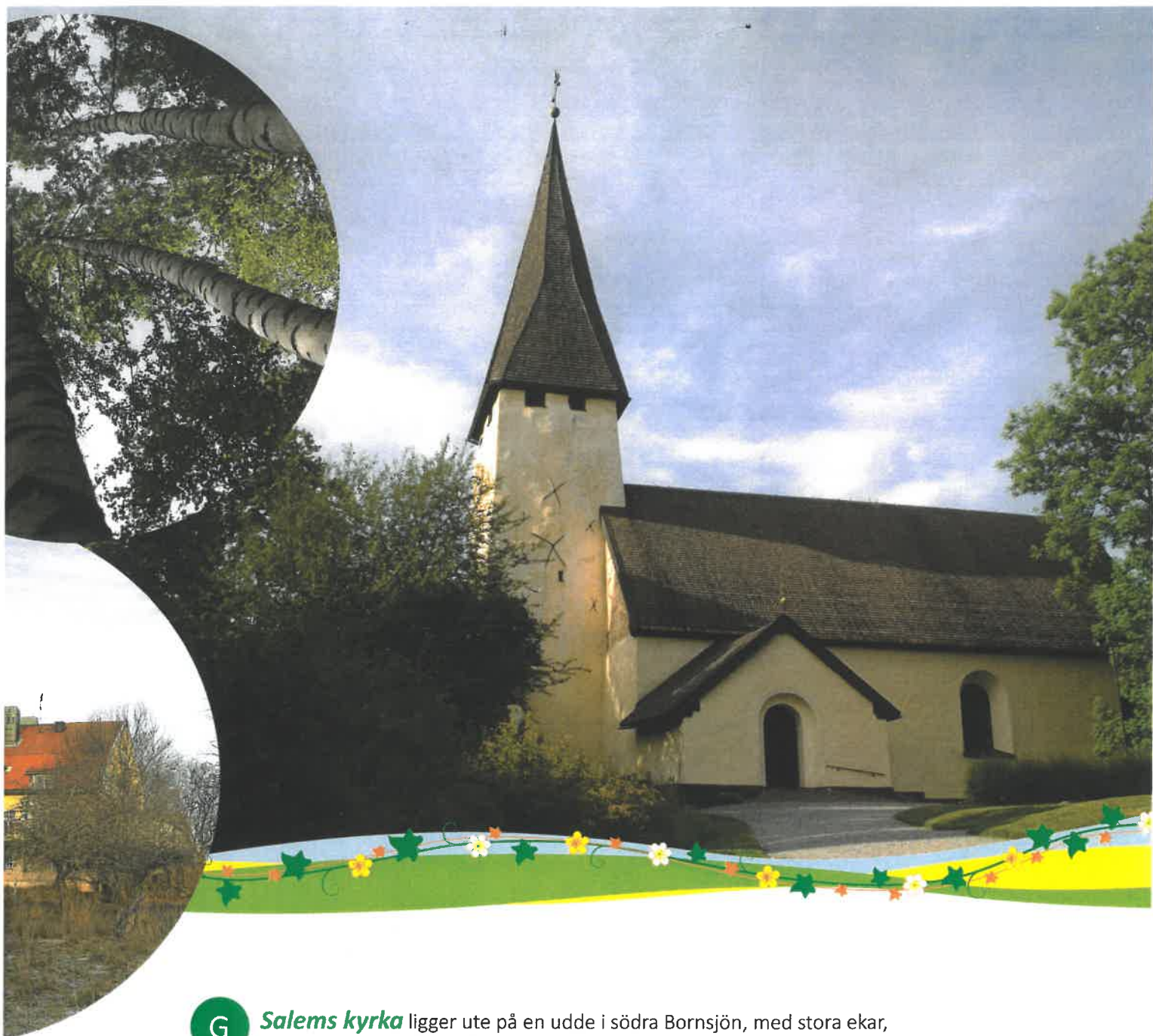
H

I



E **Bergaholms gård** är en herrgård från 1700-talet. Den vackert belägna jordbruksegendomen ägs av Stockholm Vatten. Omkring gården finns ett 100-tal fornlämningar. I den ekbevuxna hagmarken väster om gården utbreder sig ett av Salems största järnåldersgravfält med bl a en skeppssättning och en väl bevarad runsten från 1000-talet med inskriften "Östen lät resa stenen efter Torgärd, sin syster, Hallbjörn efter sin moder".

F **Fågelsta gård** ligger nordväst om Salems kyrka. Bosättning har funnits vid Fågelsta i åtminstone tre tusen år. I mitten på 1600-talet blev Fågelsta säteri (sätessgård i ett frälsegods, frälse = skattebefrielse). De äldsta kvarstående byggnaderna är två flyglar från 1700-talet. Fågelsta ägs av Stockholm Vatten.



G **Salems kyrka** ligger ute på en udde i södra Bornsjön, med stora ekar, lindar, alar och björkar. Tornet med sina ankarjärn och delar av väggen fram till sakristian är från 1100-talet. Dopfunten är också från 1100-talet och ett vackert krucifix från 1200-talet är uppsatt i triumfbågen.

H **Botvids källa** ligger invid Bergaholmsvägen vid Bornsjöns sydspets. Botvids källa är en artesisk källa (vattnet strömmar upp under tryck). Av järn rödfärgat källvatten som detta brukade förr ordinerar som hälsobringande mot trötthet och svaghet – man drack brunn. Legenden säger att källan sprang fram när man ställde ner S:t Botvids kvarlevor här under flyttningen från Salem till Botkyrka år 1129.

I **Männö** är en halvö som sträcker sig ut i Bornsjön. Där ligger en ovanligt välbevarad fornborg. Den yttre halvön runt borgen bär spår av äldre jordbruk med hamlade (beskurna) lindar, äldre invuxna ekar, hasselbestånd på gamla slåttermarker och små, idag planterade, åkerlyckor. Här finns även urskogsliknande barrskog. På inre Männö, som är en del av Uppsalaåsen, finns tre sk "dödisgröpar" som är mer än 15 m djupa. Rastplatsen är tillgänglig även för rörelsehindrade besökare.

Cykeltur runt Borsjön.



J Nedre Söderby och Söderby gravfält

Byggnaderna tillhör Salems främsta byggnadsminnesmärken. De består av en knuttimrad parstuga och en uthuslänga innehållande loftbod och drängstuga. Byggnaderna är sannolikt uppförda under 1700-talet. I dag har Botkyrka-Salem Hemslöjdsförening en del aktiviteter där med bl a "Öppet Hus-verksamhet" med hemslöjdsförsäljning och kaffeservering.

Söderby gravfält innehåller ca 240 st gravar anlagda under äldre järnåldern (500 år f Kr – 400 år e Kr). Högst upp på åsen ligger de äldsta gravarna, som är byggda av stora stenar.

På ången nedanför finns yngre gravar som kan vara svåra att se på grund av vegetationen. Här växer bland annat den fridlysta backsippan tillsammans med gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol i sydslänten ner mot fuktången. För att behålla dessa växter och för att områdets många gravar skall synas bättre betas området av kor och får under sommaren. Du behöver inte vara rädd att gå in i hagen – djuren är inte farliga, men håll din hund kopplad.

Huddinge Elteknik AB

-Automation för vattenrening



Specialiserade sedan 1972 på el-styr och regleranläggningar inom VA-branchen. I våra åtaganden ingår kundanpassade systemlösningar från konstruktion och tillverkning till programmering och driftsättning.



K **Bornhuvud** är kommunens allra västligaste utpost. Platsen ligger femtio meter över havet och lockar besökaren med en vidunderlig utsikt över Mälaren. Här finns en omväxlande natur med oländig blockterräng i norr.

L **Projekt Born** visar och demonstrerar två viktiga åtgärder för att minska fosforläckaget från jordbruksmark i Sverige och runt Östersjön; kalkfilterdike och strukturkalkning. Det är åtgärder som lämpar sig bäst på lerjordar och som minskar fosforläckaget samtidigt som de ger stora odlingsfördelar. Mer information finns vid utställningen.

M **Korpbergets naturreservat** utgörs av delar av ett bergparti vars högsta partier ligger ca 85 m över havet. Berget strupar mycket brant mot söder. Området är ett så kallat sydväxtberg med rik flora och fauna, bland annat med en av de nordligaste växtplatserna för murgröna. Nedanför berget växer en ädellövskog. I Lindängen mot Mälaren finns också ädelskog. Reservatet är livsmiljö för flera rödlistade och sällsynta arter, i synnerhet larver och insekter. Kärlväxtfloran är rik, särskilt vad gäller arter kopplade till ädellövskog.

N **Skårby gravröse** ligger på andra sidan Bergaholmsvägen från Skårbydammen. Det är ett vackert gravröse inhägnad av en stenvall. Skårbyröset är från bronsåldern och är ett av länets vackraste. Från Skårbyröset har du en fin utsikt både över landskapet och Bornsjön.

Kontorshotell på hemmaplan med förråd



Vi erbjuder kontorsrum på 12 & 24 kvm i trevlig miljö samt mindre varmförråd under samma tak.

Kontakta oss: 08-53259590 / info@projektor.se

Tänk på det här innan du besöker Bornsjöområdet

Bornsjön är klassat som vattenskyddsområde med speciella skyddsföreskrifter och restriktioner för jordbruks- och skogsbruksnäringarna i området. Det betyder bland annat att allmänheten inte har tillträde till sjöns vatten. Man får inte bada, fiska, åka båt eller åka skridskor på isen på vintern.

Markerna runt sjön är ett naturreservat, vilket bland annat betyder att det inte är tillåtet att uppföra nya byggnader, anlägga golfbanor, sprida kemiska bekämpningsmedel, spränga, uppföra vilthägn med mera.

Alla skyddsföreskrifter har naturligtvis tillkommit för att skydda Bornsjön så att den kan användas som reservvattentäkt för Storstockholms befolkning.

Kontakta oss för mer information

Salems kommun

Säby Torg 16

144 80 Rönninge

Tel: 08-532 598 00

Fax: 08-532 598 87

E-post: info@salem.se

www.salem.se



Salems
kommun

Undrar du när det är bästa tiden att sälja din bostad?

Ju fler bostäder man säljer, desto bättre blir man på det.

Varför inte ringa Sveriges största mäklare?

Fastighetsbyrån

